

Jumalateenistus Nõos L, 06.01.24 kell 11.00, kolmekuningapäev

Lektsioonid: 1Tm 3:16; Mt 2:1–12

Pihikõne: Mt 2:10

Jutlus: Mi 4:1–4

Laulud: 55 (1–6); 462 (1–4, 5); 52 (1–3); 56 (1–4)

Aga viimseil päevil sünnib, et Issanda koja mägi seisab kindlana kui mägede tipp ja tõuseb kõrgemale küngastest ning rahvad voorivad ta juurde. Ja paljud paganad lähevad ning ütlevad: „Tulge, mingem üles Issanda mäele, Jaakobi Jumala kotta, et ta õpetaks meile oma teid ja et võiksime käia tema radu: sest Siionist lähtub Seadus ja Jeruusalemmast Issanda sõna!” Ja tema mõistab kohut paljude rahvaste vahel ning noomib vägevaid paganaid kaugete maadeni. Siis nad taovad oma mõõgad sahkadeks ja piigid sirpideks; rahvas ei tõsta mõõka rahva vastu ja nad ei õpi enam sõdima. Siis istuvad nad igaüks oma viinapuu all ja oma viigipuu all, ja keegi ei hirmuta neid, sest vägede Issanda suu on kõnelnud.

Meie kirjakoht algab sõnadega „Aga viimseil päevil sünnib...“. Millist aega siin on mõeldud?

Heebreakeelne väljend *bə'ahārīt hayyāmīm* võib tõepoolest tähendada „viimseil päevil“, kuid ka „tulevastel päevadel“. Kui viimast, siis ei peaks seda väljendit kohe seostama Viimse kohtuga, vaid võib mõelda, et see aeg, mida prohvet Miika siin kirjeldab, jõuab kätte varem.

Aga ikkagi, millal siis?

Kui lähtuda selle aja kirjeldustest, mida prohvet ise siin annab, siis võiks ju öelda, et sarnasusi on ka praeguse ajaga. Lause „Issanda koja mägi seisab kindlana kui mägede tipp ja tõuseb kõrgemale küngastest“ viitab Jeruusalemma linnale. Jeruusalemma linna tähtsust ei ähvarda ka praegu miski. Enamik maailma riike on veendumusel, et Jeruusalemm on pealinn. Arvamused lähevad lahku selles, kas see on Iisraeli või Palestiina pealinn. Kuid Jeruusalemm on poliitiliselt tähtis linn igal juhul.

Ka religiooses mõttes on Jeruusalemm kindlasti üks maailma tähtsamaid, kui mitte kõige tähtsam linn, sest teda tunnustavad sellena kaks suurt maailmareligiooni, kristlus ja islam (Jeruusalemma templimäel asuv Al-Aksa mošee on tähtsusest kolmas mošee maailmas). Ning loomulikult on see kõige tähtsam linn juutide jaoks.

Prohveti kuulutus, et „rahvad voorivad ta juurde“, peab samuti juba praegu paika. Selles on arvatavasti veendunud igaüks, kes on Jeruusalemma külastanud ja kogenud seda turistide massi, kes on sinna reisinud kõigest maailma nurkadest.

Prohvet Miika ütleb meie kirjakohtas ka, et paljud paganad lähevad Jeruusalemma, selleks et Jaakobi Jumal (ehk siis seesama Jumal, kes on end ilmutanud nii juutidele kui kristlastele) õpetaks neile, kuidas õigesti elada ja mis on Jumala tahe.

Mind pani mõtlema prohveti määratlus „paljud paganad“. Seega mitte kõik. Ja tõepoolest, Jeruusalemma tunglevad ikkagi eelkõige kristlased, kes ei moodusta paganaist ehk mittejuutidest enamikku. Jeruusalemma lähevad sellised inimesed muidugi Jeesuse pärast, kes on seal risti löödud ja surnuist üles tõusnud. Ja just Jeesus Kristus on Temasse uskujaile õpetanud, kuidas elada ja käia Jumala teedel. Mt 11:28 ütleb Jeesus: „Tulge minu juurde kõik, kes olete vaevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise!“ Ja lisab Jh 14:1: „Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse!“

Järgmine salm Mi 4:3 paneb aga juba mõtlema, kuidas seostub praeguse ajaga väljend „Ja tema mõistab kohut paljude rahvaste vahel ning noomib vägevaid paganaid kaugete maadeni“. Võib-olla on siin mõeldud viimase 2000 aasta ristsõdu ja rahumeelset misjonit, mille tagajärjel on kristlikeks rahvasteks saanud paljud paganad?

Kuid üksteise verd on valanud ka paljud kristlikud rahvad. Sest kuidas teisiti nimetada nt Kolmekümneaastast sõda Euroopa protestantide ja katoliiklaste vahel 1618–1648 või ka praegust sõda Venemaa ja Ukraina vahel?

Muidugi jääb selliste näidete puhul küsimuseks, kelle kaudu ja kelle üle Jumal siis kohut mõistab ning kuidas ja keda Ta noomib. Kuid siin aitab ainult tõlgendamine ja kuna otseselt see tänase

jutluse teema pole, siis jätaksin selle mõttesuuna siinkohal katki.

Nüüd aga kuulus ja rahvakeeldegi jõudnud prohvetisõna: „Siis nad taovad oma mõõgad sahkadeks ja piigid sirpideks; rahvas ei tõsta mõõka rahva vastu ja nad ei õpi enam sõdima.“ Tavaliselt on seda mõtet seostatud Jumala rahuriigiga, mis erineb praegusest maailmakorrast (ka eestikeelse Piibli viimases tõlkes on meie kirjakoha lõigu pealkiri „Jumala suur rahuriik“).

Viimasel ajal on sellest kirjakohast huvitavalt kõnelnud eesti tuntumaid elavaid teolooge õp dr Toomas Paul (Klassikaraadio lühisaade 26.12.23, järelkuulata). Ta juhib tähelepanu sellele, et ka sahkadega saab sõdida. Sest kuidas teisiti tõlgendada praegust viljatransiidi tüli ehk lihtsalt „viljasõda“ Ukraina ja Poola vahel? Vili on ju maasse küntud saha abil, kuid inimesed on leidnud mooduse sõdida ka sel viisil!

Seda Toomas Pauli mõtet täiendab muide ka prohveti ütlus Mi 3:12: „Teie [Iisraeli ülikute] pärast küntakse siis Siion põlluks.“ Mõeldud on küll Jeruusalemma maatasa tegemist, mis juhtuski 586 eKr ja 70 pKr, kuid künda saab ju ikkagi ainult sahaga, mis sest, et võib-olla ülekantud tähenduses.

Kuid prohveti viimased mõtted meie kirjakohas on vist selles maises maailmas küll võimatud: „Rahvas ei tõsta mõõka rahva vastu ja nad ei õpi enam sõdima. Siis istuvad nad igaüks oma viinapuu all ja oma viigipuu all, ja keegi ei hirmuta neid, sest vägede Issanda suu on kõnelnud.“

Pole mõeldav, vähemalt arvestades senist maailma ajalugu, et mõni rahvas loobuks relvastumisest, sest varem või hiljem maksab see neile mõne teise rahva agressiivsuse tõttu kätte. Euroopa on ju viimased 30 aastat püüdnud desarmeerimise teed käia, kuid nüüd näevad kõik, milleni see võib Venemaa agressiooni tõttu viia. Pigem näib see viisina, kuidas Jumal vägevaid paganaid noomib – kui viidata eelöeldule.

Ja mõte, et iga rahvas elab rõõmsalt oma kodumaal, harib maad ja lõikab oma tööga tulnud vilja – piltlikult öeldes, istub oma viinapuu ja viigipuu all – on küll ilus, kuid kuulub pigem muinasjutu valdkonda. Sest alati leidub keegi, kes sellist rahvast hirmutab.

Ent kui Issanda suu on kõnelnud – võib-olla tähendab see seda, et Ta ei mõista enam rahvaste üle kohut ega noomi neid –, siis on küll Jumala riik kätte jõudnud. Nagu on öeldud Ilm 21:3 taevase Jeruusalemma kohta: „Vaata, Jumala telk on inimeste juures ning tema asub nende juurde elama ning nemad saavad tema rahvaiks ning Jumal ise on nende juures nende Jumalaks.“

Nõnda võime teha järelduse, et prohvet Miika kõneleb siin meie kirjakohas küll tulevikust, ent tulevikust, mis on meie jaoks osaliselt juba kätte jõudnud, osaliselt aga alles ees.

Kätte jõudnud aeg on üsna hõlpsasti tõlgendatav ajaga, mis algas Jumala lihakssaamisega Petlemmas, ehk siis sündmusega, mida lõppevail jõulupühil just tähistame. Ilm 20. peatükis kõneldakse tuhandeaastasest rahuriigist, mil saatan on aheldatud ega saa enam kurja teha.

Hiljuti, 2023. aastal ilmunud raamatus „Rõõmusõnum Patmoselt“ kirjutab selle autor õp dr Arne Hiob tuhandeaastase rahuriigi tõlgendustest ja jõuab järeldusele, et tegemist on n-ö kristliku ajaga. Väljendi „tuhandeaastane rahuriik“ üks võimalikest tõlgendustest on nt see, et see on aeg „alates Kristusest ja apostlite ajast kuni aastani 1000 (Augustinus) või ida- ja läänekiriku suure skisma ehk kirikulõheni 1054. aastal“ (lk 100). Kuradi eksitustöö on sel ajastul halvatud ning kirik ja ilmalik võim ühendavad teatud määrani jõud, et käia Jumala teid.

Kui see tuhandeaastane rahuriik lõpeb, siis saab kurat võimuse ja algab kannatusterohe lõpuaeg, mis päädib Kristuse tagasituleku ja Viimse kohtuga. See, kas sellest ajast on meie päevil juba märke või suudab Kristuse kogudus koos ilmaliku võimuga veel kuradit ohjeldada, on tõlgendamise küsimus.

Täna on aga kolmekuningapäev ja ma polegi veel kõnelnud kolmest kuningast. Tahan seda jutluse lõpul siiski teha.

Arvestades eelöeldut, võiksid siis kolma idamaa tähetarka sümboliseeridagi kõnealuse rahuriigi algust. Nemad on tunnistajaks Jumala lihakssaamisele, millega algab Jumala otsese õpetamise ja oma tahte väljendamise ajastu. Nad on ka esimesed paganad, kes alustavad Jeruusalemma „voorimist“.

Jeesuse sõim asus küll Petlemmas, kuid, nagu tänagi lugesime, siirdusid tähetargad kõigepealt ikkagi Jeruusalemma. Võib-olla ilmnebki siin Jeruusalemma uus tähendus: see pole mitte geograafiline asukoht, vaid Jeesus Kristuse kui Jumala isik. Jeesus Kristus on kui mägede tipp, mis

seisab kindlana ja tõuseb kõrgemale küngastest. Ning rahvad voorivad ta juurde.

Annaks Jumal, et see „voorimine“ poleks veel lõppenud ja et Jumala pikameelsus lubaks veel paljudel rahvastel õppida Jumala teid, käia Tema radu, õppida Issanda Seadust ja Tema sõna! Sest siis oleme valmis igaveseks rahuks, mil pole enam sõdu ega hirmu tuleva ees.

Aamen.